

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանից խմբագրատան մէջ:

Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Менк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԳՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Անտառ և կարկուտ:
Նամակ կողքից: Նամակ Ախալքալաքից: Ներքին
լուրեր: — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին
լուրեր: — ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: —
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: ՈՐՆ
աւելի լաւ արտա:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՏԱՌԸ ԵՒ ԿԱՐԿՈՒՏԸ

Պրօֆէսոր Կալոգորով «Новое Время»
լրագրում վերջիշեալ վերնագրով մի յո-
գում է տպել, որի հետ աւելորդ չենք
համարում ծանօթացնել մեր ընթերցողնե-
րին:

Յայտնի է, թէ որքան շատ փնտրում է
մեր երկրագործութիւնը կարկուտից, որը
շատ անգամ մի քանի րոպէում ոչնչացնում
է վաղուց սպասված գեղեցիկ պտղաբերու-
թիւնը և հունձը: Յայտնի է նոյնպէս, որ
մի քանի տեղերը մանաւանդ յաճախ և անո-
ղորմաբար փնտրում են կարկուտից, իսկ
միւս տեղերին երբեմն երբեմն միայն, կար-
ծես պատահմամբ, այցելում են կարկուտի
ամպերը: Վերջապէս, յայտնի է նոյնպէս,
որ այն տեղերը, ուր առաջ շատ սակաւ կա-
րելի էր լսել կարկուտահարման մասին,
յանկարծ սկսում են տարեցտարի փնտրել
կարկուտից, և ընդհակառակն, ուր առաջ
երկրագործութիւնը շատ տարինների ըն-
թացքում փնտրում էր կրում կարկուտահա-
րութիւնից, այդ վերջինը սկսում է աւելի
ուշ ուշ կրկնվել և վերջապէս երբեմն հա-
մարեալ բոլորովին դադարում է: Ի՞նչ է դրա
պատճառը: Ի՞նչն է պատճառը, որ այս կամ այն
տեղում կարկուտը հաւասարաչափ չէ գալիս,
այդ հարցը չընայելով որ վերին աստիճանի
հետաքրքիր և գործնական մեծ նշանակու-
թիւն ունի, բայց, դժբաղդաբար, դեռ ևս

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՈՐՆ ԱՌԵՂԻ ԼԱՒ ԱՐԱՒ

Ջարմանալի քաղցրութիւն է գոյում մարդ, երբ
վրում է իր անցած օրերը, եթէ մինչև անգամ
տխուր անցած լինեն նոքա: Այդպէս էլ քաղցր է
ինձ համար մտաբերել իմ ուսանողական տարի-
ներս, երբ ցերեկվայ մեծ մասը ուսումնասիրում
էի անցուցանում: Միմեանց ետեղի ներկայանում
են ինձ բոլոր նեղութիւնները, որ կրում էի ես
այն ժամանակ, բոլոր ուրախութիւնները, որ
վայելում էի իմ դասընկերների հետ: Ամէն բան
առանց բացառութեան քաղցր է ինձ յիշել: Ես
այժմ սկսում եմ սիրել մինչև անգամ իմ վատ
ընկերներս:

Բայց երբ միտս է գալիս իմ մի սիրելի ընկերս,
որը վերջապէս դժբաղդաբար, որովհետև գիտու-
թիւնը, ուսումը, շատ էր սիրում, ես ընկնում եմ
խոր և անուր մտառանջութեան մէջ: Նոյն իսկ
իմ այս ընկերիս պատահածը ես պիտի պատ-
մամ այսօր ընթերցողիս, որպէս զի թէ իմ սիր-
ուր փոքր ինչ թեթեւաւոր, թէ միւս ուսա-
նողները զգոյշ լինեն, եթէ հանգամանքներ մի
և նոյն դրութեան մէջ գնեն և իրանց:

Մի և նոյն դպրոցումը, որտեղ ես էի, ուսա-

մութիւն է, և գիտութիւնից չէ պարզված, և
որովհետև կարկուտի կազմակերպութեան
հարցը դեռ ևս չէ դուրս եկել ենթադրու-
թիւնների շրջանից, այդ պատճառով գի-
տութիւնից չէ կարելի սպասել, որ շուտով
նրա օգնութեամբ վճռվի այդ հարցը: Այդ
կողմից առաւել մեծ յոյս կարելի է դնել
արտասահմանում վաղուց արդէն գոյութիւն
ունեցող, և վերջին ժամանակներում մեզ մօտ
ևս ծնվող կարկուտահարմութիւնից ապահո-
վող ընկերութիւնների գործունէութեան
վրա: Ապահովվող հոգերի մանրամասն տե-
ղագրութիւնը արձանագրելով ապահովա-
կան ցուցակների մէջ և քարտեզի վրա նշա-
նակելով այն տեղերը, որոնք ամենից
աւելի, և կամ ամենից պակաս ենթակայ
են կարկուտահարմութեան, այդ ընկերութիւն-
ները կարող են այդպիսով վերին աստիճա-
նի նշանաւոր նիւթ ժողովել, և այդ նիւ-
թից հեշտութեամբ կարող են ձեռք բեր-
վել թանկագին ցուցմունքներ թէ գիտու-
թեան և թէ գործնականութեան համար:
Այդպիսի ցուցմունքներից մէկը արդէն ար-
ված է, և քրանսիայում վաղուց արդէն սովո-
րութիւն կայ ապահովել ցանքերը կարկուտ-
ահարմութիւնից, և ապահովական ընկերու-
թիւնները, կարկուտահարմութիւններին ա-
ռանձնապէս ենթակայ տեղերը նշանա-
կում են մանրամասն կերպով տեղագրական
քարտեզների վրա: Սենայի և Լօարի դե-
պարտամենաներին վերաբերեալ այդպիսի
քարտեզների համեմատութիւններից երեւե-
ցաւ, որ անտառային և չափաւոր կերպով
անտառապատ տեղերը աւելի ուշ ուշ են
փնտրում կարկուտահարմութիւններից, քան
թէ սակաւ անտառ ունեցող տեղերը, իսկ
բոլորովին անտառ չունեցող տեղերում մա-
նաւանդ աստիճան են լինում կարկուտահարու-
թիւնները: Նոյնպէս յայտնվեցաւ, որ մի
քանի տեղերը, ուր ամբողջ շարք տարինե-
րի ընթացքում կարկուտահարմութիւններ չէին

նում էին նոյնպէս երկու եղբայրներ, ազգով հայ,
կրօնով լուսաւորչական: Սոքա Շ. դաւաճի, Գ.
գիւղի տէր Աւետիք քահանայի որդիքն էին: Տէր
հայրը այնքան կարողութիւն ունէր, որ հազիւ էր
իր ընտանիքը կերակրում: Նա թէպէտ այնքան
էլ մեծ ուսում առած մարդ չէր, բայց և այն տը-
գէտ քահանաներից էր, որոնց մասին շատ ան-
գամ դանդաղանք ենք լսում մեր լրագրողներում:
Նա այնքան սիրում էր լուսաւորութիւնը, որ չը
նայելով իր փոքրիկ կարողութեանը, երկու որդի-
ներին՝ Պօղոսին և Պետրոսին ուղարկեց Բ. քա-
ղաք, բնակարան դպրոցումը ուսանալու: Երբ վեր-
ջիններս առաջին անգամ ճանապարհ էին ընկ-
նում, տէր հայրը մի փոքրիկ ճառով ցոյց տուեց
նորանց ուսման, լուսաւորութեան գեղեցիկ յատ-
կութիւնները, թէ և որդիքը այդ վաղուց գիտէին:
Որքան էլ Պօղոսը և Պետրոսը լաւ սովորած լի-
նէին տէր հօր մօտ իրանց դասերը, այնու ամե-
նայնիս չը կարողացան մտնել առաջին դասա-
տուն, որովհետև ուսուցիչն ընդունեց մէջ շատ թոյլ
էին, ինչպէս շատ հայ աշակերտներ նորանց
ընդունելիս պատրաստակաւ մէջ:

Ես ընաւ միտք չունեմ մանրամասն պատմի-
լով հասցնել քահանայի որդիներին բարձր դասա-
տունները, որովհետև յիշեալ մանրամասնութիւն-
ները նշանակութիւն չունեն իմ պատմութեանս
համար, մանաւանդ որ ես ինքս ծանօթացել եմ
դրանց հետ առաջին անգամ ճիշդորոշ դասա-
տան մէջ: Միայն մի քանի խօսքով կը նկարա-

լինում, իսկոյն և եթ սկսվում էին փնտրել,
հէնց որ մօտակայ բարձրութիւնների վրա
եղած անտառները կտրուում էին, և ապա
նորից ազատվում էին կարկուտից, հէնց որ
անտառը մինչև մի յայտնի բարձրութիւն
բուսում էր: Նոյն տեսակ գիտողութիւններ
արեցին Գերմանիայում և Շվեյցարիայում:
Հազիւ թէ հարկաւոր կը լինէր մանրամա-
սին խօսել այդպիսի ցուցմունքների մեծ
նշանակութեան մասին, որովհետև դրանք
ինքն իրանց ակնյայտնի են: Մեզ մնում է
միայն ցանկալի, որ այդ ուղղութեամբ որ-
քան կարելի է շատ գիտողութիւններ հա-
ւաքվեն, որի վրա և մենք ցանկանում ենք
մեզ մօտ արդէն գոյութիւն ունեցող և նոր
հիմնվող ապահովական ընկերութիւնների
ուշադրութիւնը դարձնել, որոնց աչքում
այդ հարցը կարող է ազդեցութիւն ունե-
նալ այս կամ այն տեղի ապահովական պրէ-
միայի չափը որոշելու համար: Որովհետև
այդ ուղղութեամբ ձեռք բերված իւրաքան-
չիւր նոր փաստը անկասկածելի հետաքրք-
րութիւն ունի, այդ պատճառով մենք ևս
հաղորդում ենք այստեղ նորերումս յայտնի
դարձած գիտողութիւնները:

Շվեյցարական անտառապահների այս
տարկայ վերջին ժողովում, Յուգոսլաւիա, Ար-
գաւոսեան կանտօնի զխաւոր անտառա-
պետ Մ. Բինիկէր մի գեկուցում կարգաց
անտառի ազդեցութեան մասին կարկուտ-
ահարմութեան վրա, որից երևում է, որ Ար-
գաւոսեան կանտօնի Մօրի համայնքում
միմեանց հետեղ կարկուտահարմութիւնների
ամբողջ շարքը իր վրա դարձրեց որպէս ազ-
դաբնակութեան, նոյնպէս և գիտնական
հեղինակութիւն ունեցող անձինքների ու-
շադրութիւնը: Մինչև 1867 թիւը Մօրի
շրջաններում համարեա կարկուտահարու-
թիւններ չէին լինում, այն ինչ յանկարծ
1867, 1869 և 1871 թվերին, Մօրի հա-
մայնքում սկսվեցան սարսափելի փոթորիկ-

ները, որոնց պատկերը, որպէս զի ընթերցողը
նախապէս ծանօթանայ իմ հերոսներիս հետ:

Երկու եղբայրները բոլորովին նման էին մի-
մեանց թէ ներքին և թէ արտաքին կերպով, այն-
պէս որ դժուար լինում էր նրանց միմեանցից որոշել:
Երկը Պօղոսն էր, որովհետև միւսից երեք րոպէ
առաջ էր աշխարհ եկել: Երկուսն էլ միատեսակ
էին անցկացնում Պատահում էր որ Պօ-
ղոսը լաւ չէր պատասխանում իր դասը, արդէն
ուսուցիչը համոզված էր, որ Պետրոսն էլ չէ սովո-
րել:

Նախախնամութեան պղպիսի հաւատարմու-
թիւնը անեկզօտի ձև էր ստացել դասատան
մէջ, այնպէս որ երբ մի անգամ Պետրոսը իր ան-
զգուշութիւնից ուսուցչաւորն ոչ այնքան բարձր
պատահանից փողոց էր վայր ընկել, ընկերները
Պօղոսին էլ նոյն տեղից ներքև զարեցին:

Քահանայի որդիքը բաւական աշխատասէր և
ընդունակ էին: Նրանք ուսուցիչներից ճանաչված
էին որպէս համեստ և ազնուաբարոյ աշակերտ-
ներ, թէպէտ Պետրոսը շատ էլ համեստ չէր:

Չորրորդ դաստանից սկսեալ նորանք շատ նե-
ղութիւն չէին տալիս տէր հօրը, որովհետև շատ
անգամ աշակերտներ էին պատրաստում և մի
կերպ ապրում էին, եթէ միայն կարելի է այդ-
պէս ասել ցերեկը անդադար աշխատելուն և գի-
շերն էլ դասերի պատճառով անքուն լինելուն:
Ի միջի այլոց չէին մոռանում նրանք հայերէն
գրքերի ընթերցանութիւնը և այդ պատճառով

ներ կարկուտի հետ միասին, որոնք ահա-
գին փնտրում տուին զիւղատնտեսութեանը:
Մանրամասն հետազոտութիւնները ցոյց
տուեցին, որ իւրաքանչիւր անգամ փոթո-
րիկները սկսվում էին մէկ կէտից, օրինակ
կարկուտը սկսվում էր Լինդենբերգի լեռ-
նաշղթայի վրա եղող բարձրաձիւղ եղե-
ւինի անտառի մէջ, մօտ 100 սաժէն լայ-
նութիւն ունեցող հրապարակից, որը մեր-
կացրած էր ծառերից, մասամբ կտրուե-
լատճառով, և մասամբ էլ փոթորիկից: Ո-
րովհետև դրա նման դէպքեր նկատելի էին
Արգաւոսեան կանտօնի ուրիշ տեղերում
ևս, այդ պատճառով տեղային անտառային
վարչութիւնը յանձնեց իր անտառապահնե-
րին հետազոտութիւններ անել բոլոր տե-
ղերում միմեան հրահանգներով: Այդ
քննութիւններից երեւաց, որ այդ երեք տա-
րիների ընթացքում Արգաւոսեան կանտո-
նը կարկուտահարմութիւններից 3 միլիոն ֆւա-
կից, և որ այս կամ այն տեղում կարկուտի
ներգործութիւնը աւելի շատ էր, երբ ան-
տառները զուրկ էին ծառերից, և ընդհա-
կառակն, օրինակ, Զօֆինգէն անտառային
շրջանում, 40 պրօցէնտ ծառ ունեցող ան-
տառային հրապարակից երկու փոքրիկ
կարկուտահարմութիւններ են եղել (40,000
ֆրանկ ֆւաւ), Լէնց, Կուլմ և Արաու շր-
ջաններում, 32 պրօցէնտ անտառից—վեց
կարկուտահարմութիւններ (280,000 ֆրանկ
ֆւաւ) և Կրէյմա շրջանում, ուր 19 պրօ-
ցէնտ անտառային հրապարակ կայ, տա-
ւը կարկուտահարմութիւններ եղան (1,200,000
ֆրանկ ֆւաւ): Ապա յայտնվեցաւ, որ
կարկուտահարմութիւններից զալիս էին
առաւելագոյն հարաւ արեւելքից և արեւ-
մուտքից դէպի հիւսիս արեւմուտք և շատ
հազիւ հիւսիս արեւելքից, և որ ոչ մի ան-
գամ դէպք չէ եղել, որ կարկուտ թափվէր
այն ամպերից, որոնք անցնում են եղևինի
կամ կուենիի խիտ անտառներով ծածկված

չը մոռացան իրանց հօրից սովորած հայերէնը, այլ
ևս աւելի առաջ գնացին նորա մէջ:

Վերեւումը ցոյց տուեց, թէ որքան միմեանց
նման էին Պօղոսն և Պետրոսը. բայց մոռացանք
յիշել մի բան, որով զանազանվում էին նորանք:
Մեծ եղբայրը միշտ գործի սկզբին էր նայում,
իսկ կրտսերը վերջին: Պօղոսը այն բանն էր սի-
րում, որը լաւ և օգտակար է ճանաչված ամե-
րից, իսկ Պետրոսը—այն, ինչ որ կարող էր լաւ
հետեւանքի հասցնել:

Մի գիշեր, յանիս ամսի սկզբում, մենք՝ եօթն-
երորդ դասատան աշակերտներս՝ հրաւիրված էինք
տէրտէրի որդիների ընակարանը (այդպէս մենք
էինք կոչում): Սա այն օրն էր, որ Պօղոսը
և Պետրոսը վերջացրել էին բնական դպրո-
ցում ուսման չրջանը: Նորանք հրաւիրել էին
մեզ, որ միասին խորհրդակցեցնք նոցա ա-
պագայի մասին: Մենք երկար ակամջ էինք զը-
նում երկու եղբայր համեստ վիճաբանութեանը:

«Պետրոս, ասում էր Պօղոսը, երբ առաջինը հա-
կառակում էր այն մտքին, թէ հարկաւոր է իրանց
գնալ Ռուսաստան, բարձր ուսում ստանալու, դու
լաւ հասկացիր, որ եթէ մի գեղեցիկ և հետա-
քրքիր բան կայ աշխարհիս երեսին, այդ գիտու-
թիւնն է»:

—Բայց դու էլ լաւ իմացիր, պատասխանում էր
կրտսերը, որ եթէ մի մարդ իր տկարութեան
պատճառով դժուարութեամբ ձեռք բերած գիտու-

բարձրութիւններէ վրա ընդհակառակն, շատ կարկտային ամպերը կանգնում էին և թափում էին կարկուտը այդպիսի անտառներէ վրա: Սովորաբար կարկուտը սկսվում էր, երբ մի քանի խիստ շոք օրերէջ յետոյ կազմակերպված կարկտային ամպերը, անցնելով մերկ կամ սակաւածառ բարձրութիւններէ վրայով, մտնում էին լուսման ված և արեգակի ճառագայթներէջ սաստիկ տաքացած ստորոտներէ և հովիտներէ շրջանը: Տեսնուող անտառի նորահաս ծառերը, մանաւանդ դեռ բոլորովին չը միացած ծառերը, որոնք զետեղված են բարձրութիւններէ վրա, որոնց վրա անցնում էին կարկուտի ամպերը, անբաւարար էին յայտնվում այդ ամպերը դատարկելու համար, այն ինչ մինչև անգամ փոքր լայնութիւն ունեցող եղևնեայ և կուեսնու բարձրաճիւղ անտառները, պաշտպանողական զեղեցիկ պատնէշներ էին դառնում կարկուտի դէմ:

Թող այդ աչքի առաջ ունենան մեր անտառ ոչնչացողները: Թող այդ փաստերի վրա մտածեն մեր կալուածատէրերը, որոնք անխնայ կերպով սպառում են իրանց պապերից ժառանգած ծառաստանները և հէնց դրանով շատ կարելի է ենթադրվում են իրանց դաշտերը և արտերը կարկուտի կործանարար ներգործութեանը:

ՆԱՄԱԿ ԿՈՂԹԻՑ

Սեպտեմբերի 13-ին

Կողբ ցուրդ անուանի է իր հարուստ աղանձաբով, որ անցյալ ժամանակներից ի վեր աղ է մատակարարել և մատակարարում է Անդրկովկասի ժողովրդեան մեծ մասին:

Ընթերցողը սրանից անշուշտ պիտի եզրակացնէ, որ Կողբը մի հարուստ և լուսաւոր տեղ պէտք է լինի, բայց բոլորովին հակառակն է: Կողբ նոր մտնողին առաջին անգամ աչքի է ընկնում ժողովրդեան մեծ մասի խեղճութիւնը և բարձր ու վարժի ապակաւութիւնը:

Սակայն ժողովրդեան այս խեղճութիւնը ուղղակի հետեւանք կարելի է համարել նորա, ժողովրդի, զեղխութեան և տղիւտութեան, այլ ոչ թէ բնական և անյաղթելի պատճառների:

Ձգուելի և դարչելի է տեսնել թէ որ աստիճան տարածված է այստեղ խաղաղութիւնը և օգեմուկութիւնը: Օղիմուկ են դեռահաս մանուկներէ սկսեալ մինչև ծերունիները: Թղթախաղութեամբ պարագում են ունեւոր դասակարգի

թիւններից օգուտ քաղել չէ կարողանալու, ոչինչ չարժեն այն մարդն էլ, իր գիտութիւնն էլ:

«Անբան կենդանիներն էլ կատարեալ առողջութիւն են վայելում շատ անգամ, բայց ո՞վ կը կամենայ նորանց նմանվել», պատասխանեց Պօղոսը հանդարտութեամբ:

— Ի՞նչ անեմ ոսկի լազարը, որ նրա մէջ արին պիտի թրեմ, միւս կողմից մենք արդէն ունենք գիտութիւն կոչված սնդուկի բանալին և կարող ենք առանց հեռու գնալու գիտութեանց հետ բաւական ծանօթանալ, այն չափով, որչափ որ բաւական է մեզ կենսքի գլխաւոր երևոյթները հասկանալու և հասարակութեան պիտանի անդամ լինելու համար:

«Համեմատելով մեր խնայածը լատուալիէյի, Գարլիինի հետ, մենք ի հարկէ բոլորովին տղկտ ենք», ասում էր Պօղոսը:

Եւ այդպէս մէկը չարիքաւոր ուսումնասէր լինելով կամենում էր, որ երկուսն էլ գնան ուսանելու, իսկ միւսը նկատելով, որ երկարամիայն ներգոյծութեանից և չափազանց աշխատանքներից իրանց առողջութիւնը բաւական քայքայվել է և գնալով հիւսիս, դուցէ էլ աւելի սարսափելի տանջանքների պատահեն, որ անշուշտ իրանց անձը փոխադրէ կենթադի, խորհուրդ էր տալիս եղբորը բաւականաճառ ունեցածովը և յետ գնալ հայրենիք մի գործով պարապելու:

Վէճը վերջացաւ ընկերների միջամտութեամբ, որոնք որոշեցին որ երէց եղբայրը գնայ իր կամե-

անձերից սկսեալ մինչ յետին մշակը: Մարդ բոլորովին ապշում է տեսնելով թէ ինչպէս օրավարձ մշակը իր տաժանակիր աշխատութեամբ ձեռք բերած կօպէլը վառնում է օդեւան մէջ և թղթախաղում՝ այնտեղ, իր տանը, ցամաք հացի անգամ կարօտ թողնելով իր թշուառ ընտանիքը:

Ո՞վ պէտք է ժողովրդին հանէ այս վիճակից, ո՞վ պարտաւորութիւնն է հոգալ ժողովրդեան բարօրութեան համար: Քահանաների, բայց տեղիս քահանաներից շատ զո՞ւ կը լինէինք, եթէ իրենց ամենապիւսաւոր պարտաւորութիւնները դո՞ւնէ կատարէին բարեխղճաբար: Ուրեմն ուսումնարանի և ուսուցչական խմբի պարտաւորութիւնն է:—բայց Կողբում չը կայ ոչ ուսումնարան և հետեւաբար ոչ ուսուցչական խումբ: Այո, չը նայելով որ Կողբը մօտ 300 ծախ ունեցող մի գիւղ է, բայց և այնպէս մինչև օրս չունի ուսումնարան և այս բանում ժողովրդին կամ քահանաներին մեղադրել արդէն անտեղի է: Սակայն պէտք է խոստովանաւ, որ ժողովրդի մէջ արդէն մի երկու տարի առաջ ծագել է ուսումնարան հիմնելու գաղափարը, որի համար ընտրել է հոգաբարձութիւն, յատկացրել է եկամուտի մի բաւական ապահով աղբիւր և չինել է տուել մինչև անգամ ուսումնարանի համար մի բնակարան ևս: Այժմ հոգաբարձութիւնն էլ բերել է տղանք մի երկուստարը ուսուցիչ և ըստ ամենայնի երեւում է, որ մտադիր են շուտով բանալ ուսումնարանը: Ահա հէնց այժմ հարկաւոր է թեմական տեսչի օգնականութիւնը, որպէս զի կարգին հիւր դնէ ուսումնարանին և տայ նորան ցանկալի ուղղութիւնը:

Հողային պակասութեան հարցը, ինչպէս ուրիշ տեղերի, նորնպէս և տեղիս համար կենսական հարց է դարձած: Անցեալ ամսի վերջերում, նահանգապետի այստեղ եղած միջոցում, ժողովուրդը ի միջի այլոց, յայտնեց նորան իր նեղութիւնը և հողի պակասութեան վերաբերութեամբ Սակայն, որքան ինձ յայտնի է, հողի պակասութիւնը այստեղ աւելի նորա համար է զգալի, որ կենտրոնացած է մի քանիսների ձեռքում:

Այս տարի այս կողմերում հունձը առհասարակ բաւականացուցիչ է, ցորենի խալվարը (30 պուդ) արժէ տեղս 30 ռուբլի:

Շուտով Կողբը ևս միացված կը լինի միւս լուսաւոր աշխարհի հետ փոստային հաղորդակցութեամբ: Մինչև այժմ յեղանակեց կարող գնալու համար անպատճառ հարկաւոր էր Ալեքսանդրօպօլի վրայով գնալ, որով խիստ երկարանում էր ճանապարհը: Այս անցարմարութիւնը վերացվում է տեղութեան նոր ձեռնարկած կաղզուանից մինչև իրար փոստային ճանապարհի բանալովը, որ պիտի անցնի Կողբի վրայով: Աշխատութիւնները արդէն սկսած են այս ամառվանից և Կաղզուանի ու Կողբի միջոցում եղած փառնաւոր գիւղի մօտերից սկսելով՝ Երասխի ափով գալիս են դէպի ցած: Բանում են Սապէօբնի և Գեղբէնդեան գոռնիներից մի-մի բաւարարիչ զօրքեր:

Ներկայ տղերը գրելու միջոցումս այս կող-

ցածի համեմատ Պետերբուրգ բարձր ուսման եւ տեղից, իսկ կրտսեր գնայ հայրենիք ծերունի ծր-նողներին միւլիթարեալ և այնտեղ մի գործով զբաղվելով իր կարողութեան չափ նպաստէ եւ իւր ինքնօրէ:

Մի ամսից յետոյ մի կիրակի առաւօտ Պօղոսին նաւով ճանապարհ դրինք դէպի Ռուսաստան, իսկ Պետրոսը քննութիւն տալով ուսուցչութեան վկայական ստացաւ և գնաց իր հայրենիքը:

Գալով Գ. գիւղը նա նախ տեսութիւն գնաց գիւղի բոլոր ընտանիքներին և ապա խորհեց տէր հօրը, որ մի օր գիւղի նշանաւոր մարդկանցից ժողով կազմէ, որ խօսիլի գիւղի մէջ ուսումնարան բացելու մասին: Որովհետեւ տէր Աւետիքը իր բարի բնաւորութեամբ մեծ համակրանք էր վայելելով գիւղական հասարակութիւնին, ուստի կիրակի երեկոյեան բոլոր հրաւիրվածները նշանակված ժամին ներկայացան:

Քահանան երկար խօսելով կարողացաւ շատեւրին հասկացնել, որ ուսումնարանը իրանց մեծ գիւղի համար անհրաժեշտ է:

Կրթված և համակրանք վայելող քահանան ինչեւի չէ կարող անել գիւղացու համար, մանաւանդ եթէ որդին էլ կատարելագործված մարդ է և սլատարատ է ամեն բան զոհել շրջապատող հասարակութեան մէջ կրթութեան տարածելու համար: Հայրը և որդին մեծ աշխատութիւն գործ դնելով կարողացան մի տարվայ միջոցում մի

մերում, (յիշեալ փառնաւոր գիւղի մօտեւորում) քրդական մի մեծ ներքին կռիւ է սպառնում: Ջիւնիքանի անուանեալ քրդերի ցեղապետը այս մօտ օրերումս յափշտակել փախցրել է Ջիւլանի քրդերի ցեղապետի կնոջը, որի պատճառով այս վերջին ցեղը թշնամական դիրք է բռնած միւս ցեղի դէմ: Ջիւնիքանիների կողմն են և ջաւալիները: Կարսի և Երևանի նահանգապետները արդէն ձեռք են առել հարկաւոր նախազգուշութեան միջոցները այս սպառնացող կռուի դէմ, բայց և այնպէս խօսվում է, որ իբր արդէն կռիւ ծագել է:

Գիւղացի

ՆԱՄԱԿ ԱՆԱԿԱՔԱՔԻՑ

Սեպտեմբերի 14-ին

Շատ անգամ պատահում է մեզ գանգաւակել, որ մեր հայ ուսումնարանները նեղ վիճակի մէջ են նիւթական կողմից, որ մեր ուսումնարանների բիւջէտը տարեց տարի նուազում է և դա սուտ չէ: Բայց դրա հետ միասին չէ կարելի չը խոստովանվել՝ որ հայը ընդհանրապէս ուսումնասէր է, նա իր որդու կրթութեան համար չէ ինչպէս իր կօպէլները: Քանի որ, ինչպէս ասեցի—հայը ըստ մեծի մասին ուսումնասէր է, ինչու ուրեմն մեր դպրոցները նեղ դրութեան մէջ են: Եւ կարծում եմ որ դրա պատճառը, ի միջի այլոց է—անհամարաչափութիւնը: Քիչ զուտար չէր կազմի օրինակ, եթէ մենք հաշուէինք թէ որքան գումար է ծախսում Ախալքալաքի ժողովուրդը իր մատաղ սերնդի կրթութեան համար: Բայց ափսոս որ այդ ծախսը շատ անգամ անտեղի է և ապարդիւն... Մէկը տեսնելով, որ տեղական ուսումնարանից աւարտեց իր որդին կամ դուստրը, վեր է աւելում տանում նրան թիֆլիս, Ալեքսանդրօպօլ, ուսումը շարունակելու համար և կլորիլ գումարներ ծախսում է իր գաւաղը օտար քաղաքում մանդելու, քնակելու վարձ տալու վրա և այլն. այն ինչ այդ գումարները մայրենի քաղաքում ծախսելով կարելի էր ընդարձակել ուսման չրջանը տեղական ուսումնարանում:

Ի հարկէ որ այդպիսով՝ մի աննշան փոքրամասնութիւն միայն կարողանում է միջոց տալ իր գաւաղին՝ ուսումը շարունակելու, իսկ մեծամասնութիւնը—հասարակ դասակարգը, պէտք է բաւականաճառ այնքանով, որքան կարող է տալ մի ուսումնարան՝ որի դասընթացը վերջանում է միմանց հետ հասարակութեան անդամներին, իսկ երբ մենք մեզ անկարող ենք պաշտպանել, այն ժամանակ, գողերի, կաշառակերների, պղտոր չրում ձուկ որսացողների աչքը լոյս:

Փորձիլ ուսումնարան կառուցանել և ժողովելին առ ժամանակ մօտ 30 մանուկներ, որոնց հետ սկսեց պարապել Պետրոս վարժապետը: Մի քանի տարվայ մէջ ուսումնարանը ծաղկեց և առաւելի եղաւ շրջապատող գիւղերի մէջ, այնպէս որ վերջին տեղերից ունեւոր մանուկներ էին բերում Պետրոս վարժապետի մօտ:

Հէնց այդ ժամանակները Պետրոսը պսակվեց Ծ. գաւաղի մի ոչ այնքան հարուստ և ոչ այնքան աղքատ օրերիցի հետ, որը թէ և այն գեղեցիկօհիներից չէր, որոնց շատ անգամ պատահում է մեզ կարգաւ բոմանների մէջ, բայց բաւական դուրեկան դէմը ունէր և որ զլխաւորն է կրթված էր: Նա էլ թիւ չէր օգնում նշանավոր նորա ձեռնարկութիւնների մէջ:

Մի առաւօտ Գ. գիւղում երկինքը չափազանց պարզ էր: Եղանակը անորոշելի էր, որովհետեւ գիւղերը փոքր ինչ անձրեւել էր: Գիւղացիները տեղ տեղ խմբված խօսակցում էին: Ամենքի դէմքերը տխուր էին: Եկեղեցու գանգալը ծանր կերպով հնչում էր և լսողների սիրտը հալ ու մաշ անում: Այդ տխուր հնչունները գուժում էին տէր-Աւետիքի երէց որդու թաղումը:

Անբաղդ Պօղոսը Պետերբուրգ գնալով մտել էր տէխնոլոգիական ինստիտուտ և սարսափելի տանջանքներ կրելով հասել էր վերջապէս երրորդ կուրսին: Հէնց այդ ժամանակ հիւսիսային պարզ կլիման ազդեց բոլորովին տկարացած Պօղոսի

կարող ուղարկել օտար տեղեր, ուսումը շարունակելու համար: Այդպիսի օրինակներ, տարաբաղաւոր, պակաս չեն մեղանում. դրա թափառում են իբրեւ կենդանի կշտամբանքներ մեր անսարքերութեանը: Թող թոյլ տրվի ինձ ասել, որ այդպիսիները համարեալ թէ անընդունակ են ուրիշ գործի, քանի որ դոցա ուշը ու միտքը զրաւում է մի գլխաւոր սէր—դէպի ուսումը: Մասնաւորում եմ խօսքս մի պատահու վրա, որ անցեալ տարի աւարտեց տեղիս հայոց ուսումնարանը իւր և ամենաառաջադէմ աշակերտներից մէկը. մի տարի շարունակ նա չէր կարողանում մի գործի կպչել և ահա այս օրերս մտել է մի այլ ուսում. նարան, թէ և դրա դասընթացը աւելի սահմանափակ է իր աւարտած ուսումնարանի դասընթացից: Բայց նա մտել է այնտեղ ոչ թէ սովորելու, քանի որ սովորած է արդէն—այլ <ուսումնասիրանում է ինչ ու համար—ինչպէս ասում է ինքը: Այդ բոլորից յետոյ՝ հրաւիրում եմ ձեռնհաս բարեւոր անձանց ուղադրութիւնը այդ պատահու վրա, որպէս զի դրա միջոց տալին նրան իր ուսումը շարունակելու: Բաղդաւոր կը լինեմ, եթէ այս տղերքը արձագանք գտնեն:

Մի շարքից ասելի է որ գրեթէ իւրաքանչիւր գիւղեր աներ ու կըրպակներ են կողոպտում, զլխաւորապէս աղքատ մարդկանց, որով հետեւ այս վերջինների տեղեր աւելի թոյլ են շինված: Անցեալ օր, գողերը մտնում են մի տիկնոջ տուն, որի ամուսինը բացակայ է քաղաքից, և դուրս են բերում պղնձեղէն մի երկու ամաններ: Տիկնոջ ամուսնացրած գոտաւորը լսելով շարժումներ տան մէջ և պարտիզում, խլում է հրացանը, մեղմիկ զարթնացնում է մօրը և յուսադրելով նրան չը վախենալ, առնում է նրանից փամփուշտներ և երկու անգամ արձակում են: Միջոցից իւրաքանչիւրը գոտում գտնում է միայն այն ժամանակ, երբ անմիջապէս կողոպտել են նրա սեպականութիւնը, ուրիշների համար մենք սովոր ենք ունենալ ցընցել և ատամների միջից արտասանել այն վերին աստիճան վեպապար «ինձ ինչը» որ ամեն գործունէութիւն, որ ասպարէզի վրա էլ լինել, թուլացնում է. ամեն տեսակ եռանդ մարում, սառնում է: Դեռ երեւի շատ երկար մենք կը տանջվինք հասարակական ցաւերի դէմ անհատական բողոքներ բարձրացնելով, քանի որ մեղաւորում պակաս է այն օղակը, որ կապում է միմանց հետ հասարակութեան անդամներին, իսկ երբ մենք մեզ անկարող ենք պաշտպանել, այն ժամանակ, գողերի, կաշառակերների, պղտոր չրում ձուկ որսացողների աչքը լոյս:

Հանգուցեալ Գր. Պապկանցից յետոյ շատ սաւկաւ էր պատահում մեզ պատկերներ տեսնել «Մշակի» մէջ: Բայց այս տարի դարձեալ մի քանի հատ այդպիսի պատկերներ տպվեցան: Դա իմ կարծիքով ուրախալի երևոյթ է: Պատկերի մէջ կարելի է դուրս բերել ժողովրդական կենսիցի

վրա: Նա թրքացաւ ստացաւ և վերադարձաւ Գ. գիւղը 1878 թ-ի դարնան սկզբումը: Հայրենիքում նա փոքր ինչ լաւ զգաց իրան, բայց երբ աշնան անձրևները սկսեցին տեղալ, կրկին մտաւ անկողին և էլ չը վերկացաւ:

Անցեալ տարի ես գնացել էի Գ. գիւղը փոքր ինչ ման գալու, և իշնվանել էի տէր-Աւետիքի տանը: Պետրոսը ցոյց տուեց ինձ ուսումնարանը, որի մէջ բաւական աշակերտներ կային: Ուսումնարանին կից տեսալ ես մի փոքրիկ սենեակ, որ զրադարան էին կոչում, ուր մի պահարան գրեմք կային և սեղանի վրա դիպած էին հայոց յայտնի լրագիրները և ուսաց «Семья и Школа» ամսագիրը:

Կէսօրից յետ Պետրոսը ինձ տարաւ գերեզմանատուն և ցոյց տուաւ ինձ մի տապանաբար, որի մի կողմումը գրած էր, «այս է տապան Պօղոսի, որդւի տէր-Աւետիքի, որ հանգեաւ ի Տէր յամի Տեառն 1878»: Իսկ տապանաբարի միւս կողմումը թէպէտ ոչինչ չէր գրած, բայց ինձ թուում էր թէ գրած է հետեւեալը. «Լաւ է ոտի մատ լինել, բայց առողջ, քան թէ գլխի աչք լինել, բայց կոյր»:

Բազու. Ս. Թառայեանց

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՆԻՉԱՎԵՏԱ ՖՐԱՆՑՈՎՆԱ ՇԱՅԻՆՈՎԱ
ցաւով յայտնում է իր ամուսին պաշ-
տօնից հրաժարված գլխաւոր բժիշկ
ստատսկի սովետնիկ ՆիկիՏ ԱՐԲԱՄՈՎԻԶ
ՇԱՅԻՆՈՎԻ մահուան մասին և խնար-
հաբար խնդրում է հանգուցեալի ազ-
գականներին, ծանօթներին և նրա
հետ ծառայողներին յարգել հանգու-
ցեալի յիշատակը, ներկայ գտնվելով
յուզարկաւորութեան հանդիսին: Հան-
գուցեալին կը տանեն իր բնակարանից
Սապէօրնայա փողոց № 26, տուն 26-
բաժնի վրէջ, վաճառք մար եկեղեցին սեպ-
տեմբերի 22-ին, առաւօտեան 10 ժա-
մին: 1—1

Վրաստանի և Իմերեթի Հայոց վիճա-
կային առաջնորդ արքայան Արիստա-
կէս Եպիսկոպոս Սեդրակեանի թոյլ-
տուութեամբ ներկայ
սեպտեմբերի 15-ից
բացվում է
«ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԵՋ»
Վանաց Աւագ եկեղեցւոյ հովանաւո-
րութեամբ և նոյն եկեղեցւոյ հանդէպ
№ 5.
Մանուկները ընդունելութիւնը շա-
բաթակցութեւն է մինչև առաջիկայ հոկ-
տեմբերի 1-ը:
Օր. Մարիամ Մամիկոնեանց:
3—5

Վ Ա Ճ Ա Ռ Վ ՈՒ Մ Ե Ն

Հետեւեալ մէկ արարուածով կատա-
կերգութիւնները.
Եւ չարս ինչ կամ երկու սիրահար 35 Կ.
Մօղա 40 >
Կուռապատճառը ես էի. 55 >
Խէչոյի թուղը 35 >
Սէր կամ մահ 35 >
Դիմել. ЭРИВАНЬ, Эмину Теръ-Гри-
горянцу.
1—10

Ներկայ դպրոցական տարուայ սկզբից
Շամբուեցւոյ եկեղեցւոյ ծխական դպրոցը
ժամանակաւորապէս տեղափոխված է պ. Յ.
Տէր Ղազարեանի տանը Հաւլարարի հրա-
պարակի մօտ: Արեւանդեակի փողոցի վրայ
№ 10: Աշակերտները ընդունելութիւնը
կը տեւի մինչև ամսոյ վերջը:
Ուս. դպրոցի՝ Գ. Մատինեանց
2—5

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒ-
ՍԱՆՈՂ ցանկանում է ԴԱՍԵՐ Ու-
նեալ ԳԻՄՆԱԶԻԱԿԱՆ դասըն-
թացքի ԲՈԼՈՐ առարկաներից կամ
ԿՕՐԵԿՏՈՒՐԱԿԱՆ աշխատանք ուս-
աց լեզուի: Հասցեն, ԿԵՆՏՐՈՆԱ-
ԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ:
8—10

ՎՕՋՆԵՍԵՆՍԿԻ փողոցում № 11. ՎԱ-
ՍԻԼ ՂԱԼԱՄԲԱՐՆԱՅԻ տներում տրվում է
ԳՐԵՆՈՎ միջի կարգում 5 և 3 սենեակի,
նրբի կարգում 5 սենեակ բոլորն իրանց
պիտոյքներով: զինը հարցնել ԳՎՕՐԵՎՈՒ
փողոցում Վասիլ Ղալամբարեանցի խն-
նութիւն:
3—3 (1)

ԱՌԱՋԻՆ
ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՀԻՒՆ-
ԴԱՆՈՅ

(ԿՈՒԿԻՍ, ՎԱՐԱՆՑՈՎԻ ԱՐՁԱՆԻ ՀԱՆԴԵՊ)
Ունի սենեակներ հիւանդների և ծննդ-
դանների համար, օրական 2-ից մինչև 4
մանէթ և ամսական 50-ից մինչև 100 մա-
նէթ վարձով: Երթեկ հիւանդները վճա-
րում են խորհրդի համար 50 Կ: Հիւան-
դանոցի բոլոր բժիշկների համախորհրդի
(Կօնսիլիում) համար 3 մանէթ, չքաւորները
անվճար:
Հիւանդները ամեն օր ընդունվում են.
Առաւօտեան՝ 9—12 ժամ, ՆԱԽԱՍԱՐ-
ԴԵՍՆ—վերաբուժական, վնասուած և ա-
տամի ցաւերի համար:
10—10½ ժ. ԲՈՒԿՎՈՎՍԿԻ—մանկական և
նրբին ցաւերի:
11—1 ժ. ԿԻՆ-ԲՇԻՂԿ ՍԱՐՈԿԻՆԱ-ՇԱՅԻՐԻ-
ՆԻՆԱ—կանանց, և երեխայոց ցաւերի:
10—11 ժ. (Կիրակի, չորեքշաբթի և
ուրբաթ) ԲԷՅԻ—աչքացաւի:
11½—12½ ժ. (Երկուշաբթի), ԲԱՐԱ-
ՅԵՍՆ—նրբին և ջղային ցաւերի:
Երեկոյեան՝ 5½—6½ ժ.—ՆԱԽԱ-
ՍԱՐԴԵՍՆ—ամեն օր:
ՍԱՐՈԿԻՆԱ-ՇԱՅԻՐԻՆԻՆԱ—երեքշաբթի և
հինգշաբթի:
ԲԱՐԱՅԵՍՆ և ԲՈՒԿՎՈՎՍԿԻ—չորեքշաբթի
և շաբաթ:
Համախորհուրդ (հիւանդանոցի բո-
լոր բժիշկների)—չորեքշաբթի և շաբաթ—
6½—7½ ժամը երեկոյեան:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵՍՆ
(բնակվում է նոյն հիւանդանոցում):

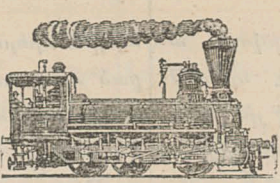
ՊԱՍՏԱՌ (օրց) ՏԱՐՆՈՊՈԼ
Եղբայրների գոր-
ծարանական ՊԱՋԵՍԻ
Հօրնա-Մէլքոնայա փողոց, տ.
Ձուրալովի, հոգեւոր սեմինարիայի
հանդէպ:
Ստացված է մեծ քանակութեամբ
ՊԱՍՏԱՌ (օրց) 12 կօպէկից
մինչև 5 րուբլ ԲՈՒԼՈ:
Քանակութեամբ գնողներին ԶԻ-
ՋՈՒՄՆ կը լինի:
25—25

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ
թղթի վրա:

Միակ գործակա
ԼԻԱԿԱՆ Խ
տեղը կան ամեն
րի համար մեծ
ԳՐԻՉՆԵՐ
էժան քան թէ
նոյնպէս ԹԱՆԱԲ,
նրբ, զմուռ, ՄԱ
րիշներ, պենակ,
նրբ, ծխախոտի
նրբ, ածելիք, ս
նրբ, ԲԱՋԱՌՈՒ-
րարկու կախիւ
ՏԻՆԵՐ, վրագոտի
լուծիւն ԱՆԳ-
ԱՆՈՒԹ: Նոյն
տեսակ ձեռագրե-
քանակութեամբ
ամեն ձեռ 25%
ուրիշ տեղ: Կան
թուղթ, տեսարկ-
ՏԻՏՆԵՐ, քարեգ-
ԳՐՁԱԿՈՐ, քաղ-
ամաններ, ՄԿՐԱՏ-
րոցներ, խալիչա-
ՄԱՀԱԿԱՆ, վե-
համար իրեր, ԳՕ-
նրբ, ՄԱՏՈՒՑԱ-
ԲԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետաղի իրեր, ԼԱՊ-
ՏԵՐՆԵՐ, գլխարկ, ԲԱՃԱԿՆԵՐ, ջրամաններ,
երես լուսնալու ամաններ, Ֆիլտրայ կրան-
շիցներ, այգու մկրաններ, շորի շէտակա-
գլխի, երկաթէ թելերից, ձիւ համար: Մա-
կնետօշններ: Բժշկական թուղթ փաթեղիւ
տի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:
44—100

ԱՆԴՐԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՑՔՆԵՐ

ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՆԵՐԻ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ԲԱԹՈՒՄԻ ԵՒ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Բաթում . . .	—	8—	Բաթում . . .	—	10—23 առ.
Սամուրեզի .	12—2	12—18	Գանձակ . .	12—20	12—48 գիշ.
Բիօն . . .	1—9	1—22	Թիֆլիս . . .	7—49	8—31 առ.
Սուրամ . . .	6—8	6—11 երեկ.	Գօրի . . .	10—56	11—
Միխայլով . .	6—23	6—33	Միխայլով . .	12—26	12—46
Գօրի . . .	7—53	8—2	Սուրամ . . .	12—58	1—1
Թիֆլիս . . .	10—25	11—11	Բիօն . . .	5—54	6—9 երեկ.
Գանձակ . . .	6—20	6—39 առ.	Սամուրեզի .	7—	7—20
Բաթում . . .	8—8 երեկ.	—	Բաթում . . .	11—21 երեկ.	—

ԽԱՆ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՍՈՒՐԱՄԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Սուրամ . . .	—	1—38 գիշեր	Թիֆլիս . . .	—	3—11
Միխայլով . .	1—50	2—5	Գօրի . . .	6—30 երեկ.	6—41
Գօրի . . .	4—6	4—30	Միխայլով . .	8—41	8—56
Թիֆլիս . . .	8—առաւ.	—	Սուրամ . . .	9—8 երեկ.	—

ԽԱՆ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ՍԱՄՏՐԵԴԻԻ ԵՒ ՓՕԹԻԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Փօթի . . .	—	8—45 առ.	Սամուրեզի .	—	7—30 երեկ.
Սամուրեզի .	11—39 առ.	—	Փօթի . . .	10—24 երեկ.	—

Մ. Ն. ՏԵՐ-ՆԵԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱՇԵՍ
ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽՍ

ԱՐՄԵՆԱՍԿԻ ԲԱՋԱՐ, ԿԱՏՈԼԻԶԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻԻ, զանազան աթոռներ 35 րուբլուց դիւժինը, բազկա-
թոռներ 6 ր., դիւժիններ 12—25 ր., կաշեի, մանկական աթոռներ և այլն:
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀԱԿԱՆՆԵՐ, ճանապարհի մահապաշտներ, պա-
հարաններ, ծալվող սամփաւներ: Չեմօզաններ 2 ր. 75 Կ.—26 ր., սակի-
յաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սուսկաններ, ՀԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿԱՆ 5
ր. 50 Կ.—30 ր.:
Սամփաւներ, խոհանոցի պղնձ ամաններ, կօֆէյնիկ, թէյամաններ, ութո-
նի և աղալու գործիք, դերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒՆԱԼՈՒ ՄԱՐ-
ՄԱՐԻՕՆԻ ամաններ 40 ր., երես լուսնալու պղնձ և ժեստի ամաններ:
ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 ր., տուրքի հայելիներ 2 ր. 40 Կ.—13 ր., զանազան
մետաղների մոմակալներ 1 ր.—15 ր., սեղանի գլխարկներ 4 ր. 50 Կ. և թանդ,
թէյի գլխարկներ 3րաժէի, մեղիթի, լեհական և բրիտանական արծաթից աւելի
էժան, քան թէ ուրիշ տեղ, զանազան, պատառաքաղեր 2 ր.—26 ր.:
ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՕՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկանց, Չովանոցներ կանանց և
մարդկանց, ուսուական և անգլիական պողպատե և երկաթէ զանակներ, յայտ-
նի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ
10 Կ. և աւելի:
ԲԷՎՈՎԱՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ր. 50 Կ.—35 ր., պատրոններ լէվոլդեր-
ների համար, հրացան 6 ր. և աւելի, զանազան վեշարկաներ, կշիռքներ: Աղ-
լիական և ամերիկական կշիռկա 50 Կ.—2 ր. արշիւնը:
Մշտապէս ունեւ 10,000 Ֆ. ԹԷՑ Պօպօլ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԽԵԼՍՈՆԻ,
թէյի համար խմորիկէն էյնեմի, ԲԷՑԵՎԱՐԻԻ սիգարներ, հոտաւէտ ջուր (Օշը-
կօյն) ծխող փոշիք, պուրա, գլխարկի սապօն և այլն, աւելի էժան քան թէ
ուրիշ տեղ:
ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գալանտէրէյի զանազան ԱՊԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ,
զրաւարկը, քաւիներ, սանդղներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, զինուո-
րական գամշի ձեռնոցներ, զարուս, թէյեր, բրօնզի և մարմարի թանաքաման-
ներ, միւրամաններ, գրիչներ, մոտիաններ, գրչակոթեր, սուրբուշ, փօստի թուղթ,
ծրարներ և այլն:
ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պրօբկա) հանքային ջրերի, գարեջրի, դի-
նու և զեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:
Վերև յիշված բոլոր առարկաները ունեւ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:
Առևտրականներին զիջում և առանձին պայմաններ:
Օտարաբարաբար կարող են զիմել. ТИФЛИСЬ. М. Н. ТЕРЬ-НИКОГОСОВ.
47—100

Վերականգնեցնող ՄԱԿ-ՄԱՍ-
ՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց
ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերադար-
ձնող: Գինը 2 ր. շիշը, ՓՈՍՏԱ-
ՅՈՎ ուղարկված 2 ր. 49 կօպ.
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ
49—100

